

Nattens lyde – Christian Christensen

Skoletjenesten, Arbejdersmuseet

Teksten, du her skal læse, er et uddrag af en erindring. Erindringen er skrevet af en mand ved navn Christian Christensen. I bogen ”En rabarberdreng vokser op” beskriver han sin opvækst i kvarteret ”Rabarberlandet”, som var blandt de mest fattige og socialt belastede kvarterer på Nørrebro i slutningen af 1800- tallet.

Uddraget beskriver blandt andet forholdet mellem mænd og kvinder i ”kasernen”, som boligkomplekserne i Rabarberlandet blev kaldt. Uddraget stammer fra kapitlet ”Nattens lyde i kassernen”

Om dagen når mændene var på arbejde, og pigernes »rær« og kunder var forsvundne, da var der fred og stilhed i kasernen. Jeg fastslår denne kendsgerning fra mit fattige barndomsland i modsætning til de løgnens forfattere, der altid skildrer fattige kvinder som egoistiske rappenskralder, der ikke under hinanden ære eller ret. I stedet burde disse forfattere tale om stille lidelse, om tavs opofrelse, om hjertevarm solidaritet fra dør til dør, hvad enten det drejede sig om et stykke mad eller om at tage sig af børnene, om moderen skulle føde et barn, eller hun skulle ud på et eller andet offentligt kontor, hvor hun ofte måtte vente i timevis, tit for at få et afslag, der kostede hende selv og hendes børn lidelse og tårer.

Jeg er en gammel mand nu, hvor jeg skriver disse linjer. Jeg har set de mest henrivende udslag af arbejdernes solidaritet i kampen mod udbytterklassen, men så inderlig menneskelig god som den, der gik ubemærket fra dør til dør i min barndoms store kaserne, har jeg ikke siden oplevet.

Og lad mig ikke glemme kasernens »offentlige« piger. Hvor var de gode mennesker, og hjælpsomme hvor de magtede det. Men så kommer nattens lyde, der er af en anden verden. Nu er mændene hjemme.

En nat vågnede jeg i min pjaltkasse, ved at mor græd. Så sagde hun til far: »Kan jeg da ikke blive fri for de mange børnefødsler?« Far svarede: »Åh, ti dog stille madam. Du er jo skabt til at føde børn og du vækker bare ungerne med dit tuderer.« Så blev der stille et øjeblik. Men så begyndte den seng, de lå i, at knage og knirke, og dynen der lå over dem gik op og ned. Jeg havde mest lyst til at springe op og tage far i nakken og smide ham ud af sengen, men jeg turde ikke. Han ville slå mig halvt fordærvet, og selv det ville ikke hjælpe mor. Jeg lå længe vågen og spekulerede over, hvad jeg havde hørt. Jeg kom den nat til det resultat, at det var far, der puttede et ganske lille bitte barn ind i mor, og at hun skulle bære det, til det blev så stort, at det kunne fødes til verden. »Lille Jacob med de kloge øjne ved så meget, som er ondt at vide«

Der var een nattelyd i kasernen, der var konstant. Den kom hver fredag hen ad midnat, når snedker Jensen nede på anden sal kom hjem fuld som en høne og måtte kravle på alle fire op ad trappen. Inden for døren stod madam Jensen og de to børn udrustet med forskellige genstande til at tæve stodderen med, når han brasede ind. Ingen i hele kasernen tog sig af fyldebøttens smertensskrig, når slagene haglede ned over ham. Det har han godt af, tænkte konerne rundt om i kasernen. Vore egne stoddere er ikke for kønne, men snedkeren er dog værre. Aldrig en øre hjem til kone og børn!

Men en fredag aften blev der ekstra forestilling med drukkenlusen. »Fangearm«, en høj kroget betjent med umådelig lange arme havde taget ham, og da Jensen kunne sige, hvor han boede, kom »Fangearm« op ad trappen med snedkeren hængende som en pakke under armen. »Fangearm« buldrede på og spurgte madam Jensen, da hun lukkede op, om hun kendte noget til ham her, idet han vendte snedkerens ansigt om mod hende. »Ja, det er desværre min mand,« svarede madam Jensen. »Så hør her, gode kone,« brummede »Fangearm«, »jeg kunne jo bære ham hen på vagten og tæve ham der, men så blev der også skrevet rapport, og så beholdt vi ham, til han var dømt i retten, og da han ingen penge har, blev han ført til afsoning med det samme. Det vil mindst tage et par uger, hvor han ingen penge tjener og måske mister sit arbejde. Derfor skulle De lade mig ordne sagen med det samme.« »Ja hellere end gerne,« svarede madam Jensen, »så slipper jeg, men gør det

godt.« »Ja, det kan De bande på,« mumlede »Fangearm«, idet han med den ene hånd tog fyldelusen i nakken og rystede ham, så hans bukser faldt af ham. Efter denne indledning puttede »Fangearm« snedkerens ben ind imellem sine egne og bøjede ham forover, så den bare rumpe stak i vejret. Og så begyndte forestillingen. Med venstre hånd holdt »Fangearm« fyldelusen i den rette stilling, medens han klaskede den højre hånd ned i den bare røv, så det svuppede, alt imedens »Fangearm« læste moralens lære: »Så du forlover og gifter dig og laver børn og drikker pengene op, så kone og børn må sulte, din forbandede svinehund, men jeg skal gi' dig, klask, klask og atter klask.« Nej, hvor vi drenge, der var lusket ud på gangene, morede os. Tænk, et voksent mandfolk fik klask i den bare røv som et lille barn. Det var næsten ikke til at stå for. Vi morede os kongeligt. Det gjorde fyldebøtten ikke. I begyndelsen vrælede han for hvert slag, der faldt, men det holdt snart op. Så brækkede han al sprutten op, han havde drukket, phue, hvor det lugtede! Vi drenge holdt os for næserne. »Fangearm« blev ved endnu lidt, men holdt så omsider op. Han sagde til madam Jensen: »Se min gode kone, vi skulle jo se at få en ordentlig mand ud af ham, så begynder han igen på drikkeriet, så giv mig et praj, jeg går meget her i kvarteret. Nu ham ind.« Madam Jensen nikkede energisk og lukkede døren højt op for betjenten, hvorefter den blev smækket i med et brag.

Så var forestillingen for den aften slut for os drenge, men nok at fortælle og grine ad i flere dage. Men den »Fangearm« må have hvisket noget til madam Jensen, thi fredagen efter, noget før fyraften, gik madam Jensen og børnene af sted, og en lille time efter kom de hjem sammen med manden. Forestillingen fredag aften gentog sig ikke, og det var vi drenge lidt kede af, men vore mødre havde en anden opfattelse, de smilede og nikkede til madam Jensen, når de mødte hende.

Men der var andre nattens lyde i den store kaserne. Pludselig dundrede det voldsomt på en dør. Der blev ikke lukket op. Så dundrede det igen. Døren vedblev at være lukket - så sprængtes låsen. Rundt om i de små lejligheder lå lyttende ører og kroppe på spring. Så kom signalet.. En kvinde skreg sin angst ud i natten. Hendes gentagne angstfyldte skrig flænger mørket og vækker kasernens solidaritet. Det er altså den forbandede »sædelighed«, der igen er på spil, og ud fra de små lejligheder strømmer mænd, drenge og koner for at frelse pigen. Og hvilken aktion!

Inde i pigens lille lejlighed bakser to betjente med at trække tøjet på pigen. Hun ved, hvad det gælder - *otte måneder på tvangen* - og hele kasernen ved det. Og med eet er hendes lille lejlighed

fyldt til trængsel af mænd, koner og drenge. Og ude fra presser endnu flere på og vil ind, så betjentene mere og mere mases op i et hjørne. Men en betjenthånd holdt bestandig hårdt fat om pigens arm. Det varede dog ikke længe. Pludselig gav betjenten et vræl fra og sig og slap pigen. En havde bidt denne politihånd så eftertrykkeligt, at blodet rendte af den. Og selv om betjentene var maset sammen, så de ikke kunne røre sig, blev der på den mest vidunderlige måde plads for pigen og hendes tøj, så hun kom ud på gangen. Her stod en kone parat og sagde til den forgrædte pige: »Kom her, Olga.« Og pigen fulgte med konen hen ad den lange gang og op ad trapperne hen i en lejlighed og forsvandt.

Hvad menes der med ”Offentlige piger”, og hvilket indtryk får du af disse piger ud fra Christian Christensens beskrivelse her?

Hvilke af nattens lyde gør størst indtryk på dig og hvorfor?

Trods fattigdom er det tydeligt i teksten, at Christian Christensen her har holdt meget af ”Rabarberlandet” og kasernen. Find eksempler på dette i teksten. Hvorfor holder han af det?